

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

ФЕДОРОВА Валентина Андріївна 6

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ
ОБЛАДНАННЯ НА ОСНОВІ ПІДВИЩЕННЯ
ЯКОСТІ РОБОЧОЇ СИЛИ**

Спеціальність 08.02.03 - Управління, планування і державне
регулювання економіки

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Дніпропетровськ - 1996

00754363 (S)

Дисертація є рукопис

AB 34.830

Дисертація виконана на кафедрі економіки народного господарства
Дніпропетровського університету

Наукові керівники - доктор економічних наук, доцент
Л.В.Попкова
- кандидат економічних наук, доцент
І.Є.Губа

Офіційні опоненти - доктор економічних наук, професор,
академік Академії економічних наук
М.О.Чердніченко
кандидат економічних наук, доцент
Л.М.Дідик

Провідна установа - Інститут економіки промисловості НАН України

Захист відбудеться " 12 " червня 1996 р. о " 14 " годині на
засіданні спеціалізованої вченої ради Д 03.01.18 Дніпропетровського
державного університету за адресою:

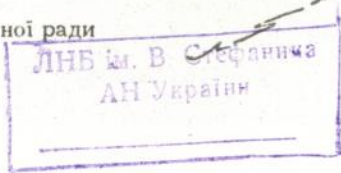
320625, Дніпропетровськ-25, провулок Науковий, 13, корпус _____,
аудиторія _____.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Дніпропетровського
державного університету.

Автореферат разіслано " 12 " травня 1996 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Драгун Л.М.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ.

1.1. **Актуальність роботи.** Перехід економіки України до ринкових відносин передбачає проведення глибокого реформування економіки. Необхідність подолання економічної кризи, стабілізації економіки, підвищення життєвого рівня населення - висувають великі вимоги до ефективності виробництва.

Зростаюча ефективність виробництва, як чинник його економічного росту, знаходиться у взаємозв'язку з продуктивними силами та виробничими відносинами. Протягом кількох десятиліть наша економіка розвивалася за екстенсивним шляхом - в виробництво втягувалася велика кількість ресурсів, що обумовлювало зростання витрат. Ринок потребує інтенсифікації виробництва. На фоні загострення економічної кризи, розриву господарчих зв'язків, різкого падіння виробництва проблеми інтенсифікації економіки опинилися на останньому місці.

Сучасний стан науки і техніки можна зазначити як катастрофічний, що погрожує незворотністю технологічного відставання від передових країн. Як відомо, сприйняття технологічних іновацій є певною характеристикою ефективно функціонуючої економіки.

Упровадження науково-технічного прогресу передбачає підвищення темпів економічного зростання на основі інтенсифікації виробництва. Науково-технічний прогрес не обмежується переворотом у техніці та технології. Це переворот у системі продуктивних сил, котрий торкається її основного елемента - людини. Вчені вважають, що упровадження нової техніки та передових технологій неможливе без підвищення якості робочої сили.

Стрижнем оздоровлення економіки є розв'язання комплексу завдань при використанні двох основних видів ресурсів - обладнання, як найбільш динамічної частини основних виробничих фондів та робочої сили. В нових умовах господарювання необхідно застосувати системний підхід до використання техніки та людини у виробництві, їх взаємозалежність та взаємовплив між собою та на ефективність виробництва у цілому.

Різним аспектам використання обладнання, підвищення якості робочої сили на основі упровадження досягнень науково-технічного прогресу присвячено ряд наукових робіт, в яких розв'язувалися методологічні, методичні та практичні завдання. Але не всі напрямки цієї проблеми одержали послідовне вирішення. Тому дослідження в питаннях використання обладнання та якості робочої сили є актуальними та своєчасними.

Проведені дослідження спрямовані на розвиток існуючих теоретичних та методичних положень, практичних рекомендацій по підвищенню ефективності використання обладнання, як найбільш динамічної частини основних виробничих фондів, з урахуванням своєчасного підвищення якості робочої сили.

Наукове дослідження, проведене в дисертації, відповідає зазначеному напрямку та посвячено економічному обґрунтуванню, практичній реалізації гранично-ефективного використання обладнання та робочої сили.

1.2. Предмет та об'єкт дослідження. Предметом цього дослідження є відповідність якості робочої сили рівню використання обладнання в їх взаємозв'язку та взаємозалежності в умовах ринкових економічних відносин. Об'єкт дослідження - обладнання, як найбільш динамічна частина основних виробничих фондів, та робоча сила підприємств регіону.

1.3. Мета та задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка теоретичного обґрунтування та методичних

положень, практичних рекомендацій по підвищенню ефективності використання обладнання з урахуванням своєчасного якісного стану робочої сили, а також досягнення їх взаємної кількісно-якісної відповідності.

Досягнення поставленої мети вимагало вирішення наступних задач:

дослідження особливостей використання основного технологічного обладнання, в тому числі в залежності від кількісно-якісного рівня робочої сили в умовах ринкової економіки;

сформулювання теоретичних аспектів підвищення ефективності використання обладнання та робочої сили;

надання економічної оцінки рівня використання обладнання та робочої сили підприємств регіону;

розробки методичних рекомендацій щодо складання "бізнес-планів" підвищення використання основного технологічного обладнання та робочої сили.

1.4. Методологія та методика дослідження, джерела інформації. Теоретичною і методологічною основою дисертації є праці видатних учених-економістів, укази Президента України, постанови Уряду України, законодавчі акти з питань розвитку господарського механізму. У дослідженнях та узагальненнях автор керувався методом діалектики, що визначає вивчення явищ і процесів у їх взаємозв'язку та розвитку. Автор застосовував системний і комплексний підходи до аналізу проблем.

Як спеціальний метод дослідження у роботі використано: прийоми і засоби техніко-економічного, кореляційного та регресійного аналізу, економіко-математичне моделювання, логічний та статистичний методи.

Джерела інформації - праці видатних учених та спеціалістів з проблем господарського механізму, інструктивні та методичні матеріали Держкомстату України, вітчизняна та закордонна

практика; матеріали первинного обліку та звітності промислових підприємств; результати спеціальних досліджень, анкетних опитувань, виконаних за безпосередньої участі автора.

Дослідження проводилися у відповідності з планом виконання науково-дослідницьких робіт Дніпропетровського Державного Університету за темою № 19-86 "Внутрішньовиробничі резерви, їх виявлення та використання".

1.5 Наукова новизна роботи полягає у наступному:

розроблена інформаційно-економічна модель ефективності використання обладнання на основі підвищення кваліфікації робітників, що дозволяє визначити оптимальну чисельність робітників, які потребують підвищення кваліфікації;

обгрунтовані та визначені нормативи чисельності та часу, а також основні напрямки підвищення рівня підготовки робітників; прогнозування змін в професійно-кваліфікаційній структурі, організація міжзаводських навчально-виробничих центрів, зміцнення матеріальної та навчально-методичної бази технічного навчання;

обгрунтована автором та запропонована раціональна організація, яка забезпечує своєчасну і якісну потребу в робітниках, пов'язану з оновленням обладнання, та чисельність робітників, які навчаються експлуатації нового обладнання;

на основі підсилення дії закону зміни праці при переході до економічних ринкових відносин, в дисертації теоретично обгрунтовано розв'язання конкретної організаційно-економічної та управлінської задачі по граничному використанню оптимального рівня техніки та робочої сили;

в дисертації обгрунтовано та запропоновано основу організаційно-економічного підвищення ефективності використання обладнання і робочої сили, які реалізуються при підготовці "бізнес-планів".

1.6. Практичне значення результатів, одержаних автором, полягає у наступному:

автором запропонована раціональна організація та визначено необхідний рівень кваліфікації кадрів, запроваджені нормативи періодичності підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітників, що дозволяє забезпечити постійну відповідність використовуваної техніки та рівня кваліфікації кадрів;

розроблені нормативи підвищення кваліфікації та підготовки робітників при оновленні обладнання, зміні технології, які забезпечують досягнення зазначеного рівня ефективності виробництва та їх взамовідповідність;

розроблена та запропонована інформаційно-економічна модель підвищення ефективності використання обладнання з урахуванням своєчасного кількісно-якісного зростання кваліфікації робітників, котра пропонується як методична основа при розробленні основних розділів "бізнес-планів";

розроблені у дисертації організаційно-економічні заходи взаємозв'язку та взаємозалежності між рівнем використання обладнання і кваліфікацією робітників дозволяють збільшити виробництво продукції, підвищити якість, продуктивність праці та одержати додатковий прибуток;

використана програма щодо оптимізації кількісно-якісної оцінки жаданого рівня кваліфікації робітників необхідному рівню використання обладнання.

1.7. Реалізація результатів. Результати проведеного автором дослідження, розроблені рекомендації впроваджуються зараз на машинобудівних підприємствах: ВО "Південний машинобудівний завод", ДВО з випуску важких пресів, Дніпропетровський метизний завод, завод "Техоснастка". Економічний ефект від впровадження рекомендацій на ОАО "Полімермаш" склав суму 3100 млн. крб.

Для використання в учбовому процесі підготовлені методичні рекомендації "Основні виробничі фонди машинобудівних підприємств", які утримують наслідки наукових досліджень автора.

1.8. **Апробація роботи.** Основні положення проведених досліджень доповідались на Всесоюзних наукових конференціях - "Атестація робітничих місць і удосконалення господарського механізму у питаннях використання основних фондів", Дніпропетровськ, 1985р.; "Соціально-економічні аспекти активізації людського фактору", Пенза, 1985р.; на Республіканських наукових конференціях і семінарах - "Забезпечення технологічності й економічної ефективності виробів машино- і приладобудування", Дніпропетровськ, 1988р.; "Науково-технічний прогрес і підвищення ефективності використання виробничого і наукового потенціалу у машинобудуванні", Харків, 1990 р. Результати досліджень доповідались на щорічних наукових конференціях Дніпропетровського Держуніверситету 1991-1995 рр.

1.9. **Публікації.** По темі дисертації опубліковано 11 наукових робіт, загальним обсягом 3,1 др. арк, які відображають основний зміст.

1.10. **Обсяг і структура роботи.** Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновку, переліку літератури з 150 найменувань, 5 додатків, містить 150 сторінок основного тексту, 11 малюнків.

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ.

2.1. Обґрунтовані особливості використання обладнання та робочої сили в умовах ринкових відносин. Перехід до ринкової економіки вимагає нових підходів практично до усіх сторін суспільних відносин та пов'язаний з необхідністю їх перебудови. Метою реформування економіки є використання присутніх ринковим відносинам потужних стимулів щодо розвитку суспільного виробництва та підвищенню його ефективності.

Реальна можливість стабілізації економіки, підвищення ефективності виробництва - це ставка на науково-технічний прогрес, як "могутній важіль" економічного розвитку країни.

На передній план в умовах сучасного етапу науково-технічного прогресу висувається проблема якісних аспектів розвитку робочої сили у зв'язку з засобами праці. Специфіка сучасної економічної ситуації полягає в тому, що необхідними та продуктивними в економічній галузі стають особисті якості людини. Вступають у практику та сдержують економічну оцінку в будь-якій формі конкретні якісні характеристики суб'єктивного чинника - знання, кваліфікація, навички, досвід. В сучасних умовах головні взаємозв'язки робочої сили з суспільною ефективністю невіддільні від процесів науково-технічного прогресу. Упровадження досягнень науково-технічного прогресу в виробництво - це нова техніка, технології, прогресивне обладнання. Розвиток ефективних взаємозв'язків поміж двома основними видами ресурсів - робочою силою та обладнанням, як найбільш динамічною частиною основних виробничих фондів - це народногосподарська проблема, яка потребує перспективної стратегії.

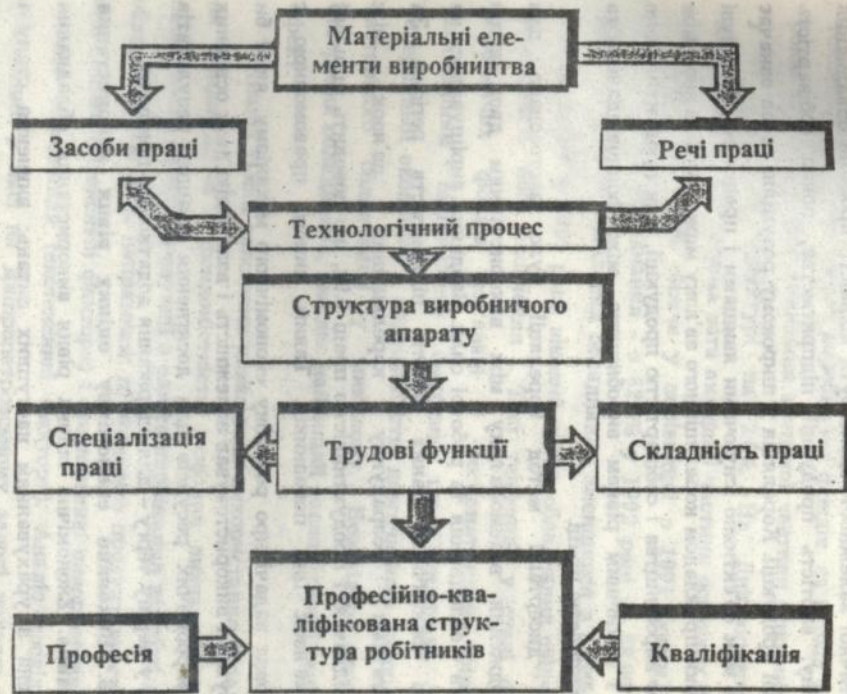
2.2. Установлена взаємозалежність між використанням обладнання та робочою силою.

Аналіз спеціальної літератури і матеріалів діяльності підприємств дозволили зробити висновок про те, що вивчення стану виробничих ресурсів до цього часу було у відриві одне від одного. Виробничий процес являє собою, передусім, функціонування всіх видів ресурсів в тісній взаємодії між собою (мал. 1.) Тому, основні ресурси виробництва необхідно розглядати з метою виявлення резервів поліпшення їх використання у цільній взаємодії одного з одним. Дослідження використання обладнання та робочої сили проводилося на машинобудівних підприємствах регіону. Ця галузь визначає науково-технічний прогрес у всьому народногосподарському комплексі.

Вивчення даних про роботу машинобудівних підприємств показує, що тісний взаємозв'язок між використанням обладнання, як найбільш динамічної частини основних виробничих фондів та робочою силою, дає можливість постійно забезпечувати чітку взаємодію різних елементів виробництва. Цей процес відбувається під впливом науково-технічного прогресу. Науково-технічний прогрес є основним важелем постійного удосконалення техніки і технології виробництва і впливає на професійно-кваліфікаційний рівень робітників підприємства, вимагаючи його підвищення.

Цей взаємозв'язок можна побачити через систему показників, які характеризують використання обладнання та робочої сили машинобудівного виробництва.

Підтвердження взаємозв'язку доводиться також на підставі застосування математичних методів й обчислювальної техніки. Між економічними показниками може існувати функціональна, стохастична і кореляційна залежність. Прикладом функціонального зв'язку може бути залежність продуктивності праці від обсягу

Мал. 1. Формування професійно-кваліфікованого рівня робітничих кадрів.

виробленої продукції і витрат робочого часу; прикладом стохастичної залежності може бути кількість простоїв обладнання за зміну, вартість продукції підприємства, повна собівартість товарної продукції. Кореляція у широкому розумінні слова означає зв'язок між об'єктивно існуючими явищами і процесами. У галузі економіки прикладом кореляційного зв'язку може бути зв'язок між обсягом виробництва і собівартістю продукції, між продуктивністю праці і технічним рівнем виробництва, між фондівдачею та продуктивністю праці.

У дисертації метод кореляції було застосовано для підтвердження взаємозв'язку між використанням двох видів ресурсів - обладнання та робочої сили. Завдання вирішувалось на підставі фактичних даних роботи підприємств регіону. За результатами розрахунку кореляційний зв'язок між фондівдачею і продуктивністю праці 0,92, що доводить щільний взаємозв'язок цих показників. Таким чином, правомочною є постановка задачі про розробку економічного механізму, який би враховував і використовував залежність і взаємодію двох основних видів виробничих ресурсів для досягнення кращих результатів роботи, у першу чергу - для одержання додаткового прибутку.

2.3. Виконано економічну оцінку рівня використання обладнання. Економічна оцінка рівня використання обладнання проведена з урахуванням наступних питань: вивчення стану і динаміки основних фондів, технічного стану і темпів оновлення активної їх частини; визначення показників використання обладнання, а також факторів, які на них впливають; визначення стану впливу ефективного використання обладнання на результати діяльності підприємств регіону.

Проведені дослідження показали, що виробнича потужність будь-якого підприємства визначається наявністю, складом, структурою і технічним станом основних виробничих фондів. На

Дніпропетровському заводі важких пресів характерні наступні тенденції у стані основних виробничих фондів: за період 1992-1995 років спостерігається зниження активної частини основних фондів у їх загальній структурі на 2,6%. На Дніпропетровському метизному заводі питома вага активної частини основних фондів у 1995 році на 11,6% нижче у порівнянні з 1991 роком, зростає ступень зносу обладнання - з 62,6% у 1992 році до 88,9% у 1995 році, коефіцієнт оновлення обладнання зменшився з 3,69% у 1992 році до 0,11% у 1995 році; віковий склад обладнання свідчить про необхідність його оновлення. Такі тенденції у стані основних виробничих фондів пов'язані з несприятливим фінансовим положенням підприємств сьогодні, що викликано кризою теперішньої економіки і недоцільністю довгочасного використання застарілого обладнання у минулому. Необхідно прискорити створення обладнання, яке дає найвищий економічний і соціальний ефект.

Аналіз таких важливих показників використання обладнання як фондівіддача і фондомісткість дозволив визначити резерви підвищення виходу продукції з одного карбованця вартості діючого обладнання по двом напрямкам: підвищенню продуктивності праці обладнання (інтенсивні фактори) і поліпшенню використання часу діючого обладнання (екстенсивні фактори). Аналіз дослідження обладнання у часі на Дніпропетровському заводі важких пресів дозволив визначити, що розмір режимного часу знаходиться у прямій залежності від коефіцієнту змінності роботи обладнання.

Здійснений аналіз використання обладнання показав, що оцінка рівня його використання відбувається без пов'язування з ефективністю використання робочої сили, зокрема, без урахування найважливіших якісних факторів, які характеризують склад, кваліфікацію, вік і інші особливості.

2.4. Проведено аналіз використання робочої сили та існуючої системи підготовки та підвищення кваліфікації робітників. Здійснений аналіз використання робітників показав, що їх професійно-кваліфікаційну структуру належить розглядати як таку, що радикально змінюється під впливом науково-технічного прогресу. Інтенсифікація економіки супроводжується підсиленням взаємозв'язку освітнього рівня і людського фактора. Потреба в умовах науково-технічного прогресу в універсальному робітникові може бути задоволеною через виявлення людського інтелекту. Підвищення освітнього рівня, впровадження нової техніки, збільшення частки розумової праці у його загальних витратах, вимагають та у той самий час забезпечують безперервне підвищення рівня кваліфікації робітників. Соціологічні дослідження, результати анкетного опитування робітників підприємств, на яких відбувалось дослідження, дозволили зробити висновок про існування взаємозв'язку між загальноосвітньою підготовкою, професійною майстерністю та рівнем кваліфікації робітників.

Необхідність підвищення технічного рівня народного господарства, ускладнення техніки і технології пред'являє більш високі вимоги до підготовки кваліфікованих робітників.

Опираючись на розпорядження Президента України від 4 березня 1993 року "Питання кадрового забезпечення державної служби", яка передбачає розробку концепції Державної програми за системною підготовкою кадрів на підставі науково обґрунтованих об'єктивних критеріїв, треба сказати, що найважливішою її ланкою покликано стати систему підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів.

Сьогодні особливу гостроту набуває проблема організації перепідготовки робітників, які вивільняються. Перехід до ринкових відносин веде до формування й активізації процесу вивільнення

робітників та інших категорій працівників. Більшість робітників і працівників, які вивільняються, може та має бути працевлаштованою. Але, як свідчить практика, деяка частка з них потребує перепідготовки та підвищення кваліфікації.

Аналіз використання обладнання та робочої сили показав, що у процесі вдосконалення функціонування цих двох найважливіших видів виробничих ресурсів не враховується їх взаємозв'язок. Між тим, як взаємний вплив, так і залежність рівня використання обладнання від якості робочої сили, дозволяє зробити висновок про необхідність розробки заходів, які враховують і використовують це теоретичне положення для підвищення ефективності народного господарства.

2.5. Обґрунтовано своєчасне підвищення якості робочої сили та ефективного використання обладнання. На сучасному етапі розвитку економіки особливого значення набуває постійне вдосконалення професійно-кваліфікаційного складу робітників, викликане необхідністю оновлення номенклатури продукції, що випускається, обладнання, що застосовується, прогресивними технологіями, що характерно для ринкових відносин. Ці зміни об'єктивно пов'язані з дією закону зміни праці. Закон зміни праці виражає певні сторони виробничих відносин, які з розвитком продуктивних сил змінюються. Проведені дослідження показали, що на етапі переходу до ринкової економіки межі впливу закону зміни праці розширюються, що виражається у підвищенні вимог до рівня інтелектуального розвитку робітників, поліпшенні загальноосвітньої підготовки, професійно-кваліфікаційної майстерності. Тому можна стверджувати, що закон зміни праці формує робітника широкого профілю, що дозволяє ефективніше використовувати обладнання.

На наш погляд, розглядаючи закон відповідності сукупної робочої сили характеру і рівню розвитку засобів виробництва,

правомочно стверджувати, що при інтенсифікації треба забезпечити випередження у підготовці кваліфікованих робітників, орієнтувати її на перспективи розвитку техніки і технології виробництва, на ускладнення обладнання, що застосовується.

Таким чином, закон зміни праці виконує роль економічного регулятора у підготовці, перепідготовці і розподілі робочої сили з урахуванням сучасного етапу ринкової економіки.

2.6. Обґрунтовано і визначено основні напрямки зростання рівня підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки робочої сили. Проведені дослідження системи підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки робітників дозволили виділити основні напрямки її вдосконалення. У загальних напрямках пропонується використовувати прогноз професійно-кваліфікаційної структури на 10-15 років, пов'язаний з оновленням обладнання, організацію міжзаводських навчально-виробничих центрів, зміцнення матеріальної і навчально-методичної бази навчання, підвищення теоретичної і практичної підготовки викладачів; для професійно технічних училищ рекомендуємо: організацію навчання на базі складної техніки, випуск спеціалістів з урахуванням оновлення обладнання на базових підприємствах, професійно-технічне училище має бути структурним підрозділом базового підприємства; для підготовки робочої сили на підприємствах необхідно: організувати навчання на новому обладнанні, розробляти завдання з поліпшення якості роботи і підвищення продуктивності праці, організувати комплексне навчання робітників по групах підприємств. Запропоновані рекомендації мають вирішуватися комплексно у загальній системі завдань з підвищення ефективності використання всіх видів виробничих ресурсів.

2.7. Розроблено інформаційно-економічну модель ефективності використання обладнання на основі підвищення кваліфікації робочої сили. Аналіз показників використання обладнання та робочої сили показав, що ефективність виробничо-господарської діяльності залежить від їх раціонального використання. Щільний взаємозв'язок між використанням обладнання і рівнем підготовки робітників дає можливість забезпечити повну взаємодію різних елементів виробництва. Цей процес відбувається у руслі науково-технічного прогресу, який є основним важелем удосконалення техніки і технології виробництва та впливає на професійно-кваліфікаційний рівень робітників, вимагаючи його підвищення. У зв'язку з цим виникає потреба розробки інформаційної моделі, котра дає прогноз на необхідну кількість робітників, яким треба підвищити кваліфікацію у зв'язку з оновленням парку обладнання.

Інформаційна модель має бути невід'ємним документом для розробки "бізнес-плану" підприємств. У ряді підприємств, особливо підприємств по випуску машинобудівної продукції, збільшення виробництва необхідно пов'язувати з підвищенням кваліфікації робітників та ефективним використанням обладнання. "Бізнес-план" узагальнює аналіз можливостей, дозволяє розібратися у перспективах зростання підприємства, передбачити можливості змін та проблеми у майбутньому, оцінити прогрес свого бізнесу. Після визначення виробничої програми по випуску конкурентної продукції, належить провести розрахунок потреб у матеріалах, робочій силі, виробничих потужностях. Розрахунок відображається в балансах виробничих ресурсів. Розроблена інформаційно-економічна модель дозволяє урахувати усі тенденції, пов'язані з виробничою програмою і допоможе своєчасно урахувати їх щодо використання обладнання та професійно-кваліфікаційного складу робочої сили.

Інститут Ін. Стефанів
АН України

Для розв'язання задачі, як вихідні, було обрано деякі показники плану технічного розвитку підприємств. Використовуючи програмні методи і приймаючи за основний показник коефіцієнт оновлення обладнання, розроблено шкалу (систему якісних показників), яка дозволяє виконати підприємству виробничу програму з вищою від базової продуктивністю праці і більш якісним складом робітників (мал.2) Під час розв'язання задачі необхідні економічні показники розраховано наступним чином.

Коефіцієнт оновлення обладнання (K):

$$K = \frac{N_2 S_2}{N_1 S_1}$$

де N_1, N_2 - кількість базового і нового обладнання, шт.;

S_1, S_2 - вартість базового і нового обладнання, млн. крб.

Приріст продуктивності обладнання (K'):

$$K' = \frac{PR_2 - PR_1}{PR_1} \cdot 100\%$$

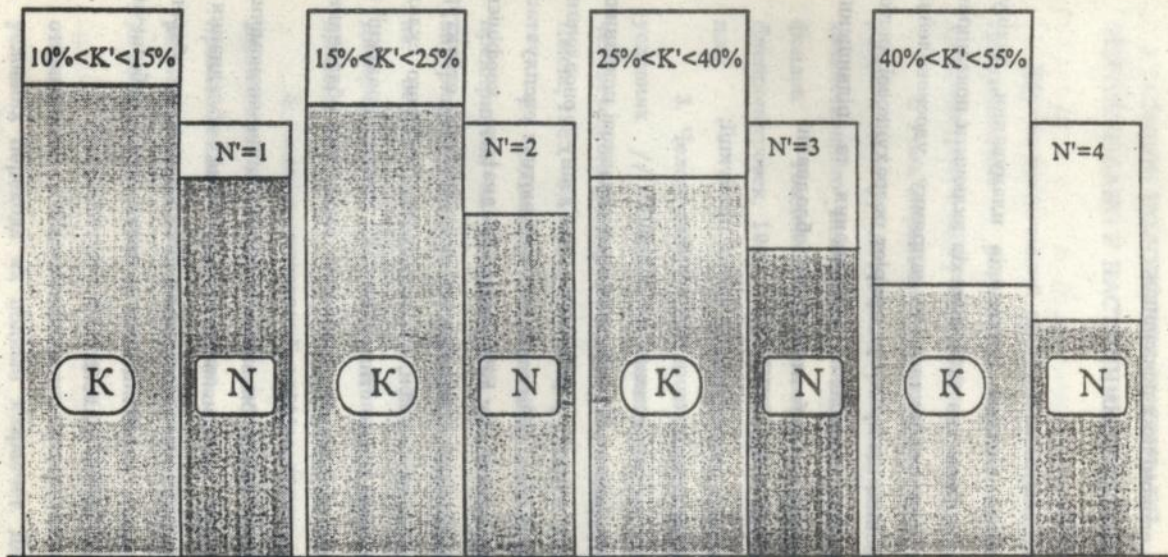
де PR_1, PR_2 - продуктивність базового і нового обладнання, тис. тон.

Відсоток оновлення обладнання (K''):

$$K'' = \frac{N_2}{N_1} \cdot 100\%$$

Розроблена інформаційно економічна модель ефективності використання обладнання дозволяє збільшити його віддачу на підставі підвищення кваліфікації робочої сили. При цьому модель дає і можливість визначити необхідну кількість робітників, які потребують підвищення професійного рівня у відповідності зі ступенем оновлення обладнання.

2.8. Запропоновано організаційно-економічні заходи підвищення ефективності використання обладнання і робочої сили, які містять:

Примітка: K, K' - загальна кількість обладнання,
 кількість оновленого обладнання;
 N, N' - загальна кількість робітників,
 кількість робітників, яким необхідно
 підвищити кваліфікацію.

Мал. 2. Залежність необхідності підвищення кваліфікації робітників від рівня оновлення обладнання.

- планування економічних показників;
- баланс трудових ресурсів;
- облік та аналіз;
- матеріальне стимулювання.

Пропонується до системи показників планування, обліку, оцінки діяльності підприємства та його цехів включити показники, що відповідають цим завданням: у напрямку удосконалення планування - показник, що враховує приріст розрахункової чистої продукції за рахунок оновлення обладнання та підвищення кваліфікації робітників для роботи на цьому обладнанні

$$\Delta \text{РЧП} = K_{\text{oo}} \cdot \text{РЧП} + K_{\text{пк}} \cdot \text{РЧП},$$

де $\Delta \text{РЧП}$ - приріст розрахункової чистої продукції;

K_{oo} - коефіцієнт оновлення обладнання;

$K_{\text{пк}}$ - коефіцієнт підвищення кваліфікації.

До балансу трудових ресурсів включити додаткові показники, які характеризують потребу у робітниках, пов'язану з оновленням обладнання, і чисельність робітників, які навчаються експлуатації нового обладнання; для обліку та аналізу обладнання - коефіцієнт використання обладнання і виробничих потужностей, структуру обладнання за строком служби, структуру професійного складу робітників; для матеріального стимулювання - приріст продукції за рахунок оновлення обладнання, коефіцієнт оновлення обладнання, коефіцієнт підвищення кваліфікації.

Застосування запропонованих організаційно-економічних заходів підвищення ефективності використання обладнання і робочої сили дозволить підприємствам в сучасних умовах зберегти досягнені результати виробництва у перспективі забезпечити високі кінцеві результати діяльності.

3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ
ОПУБЛІКОВАНО У НАСТУПНИХ РОБОТАХ:

1. Научно-технический прогресс и вопрос подготовки кадров // Использование резервов промышленного производства. Днепропетровск: ДГУ, 1984 - 0,3 п.л.

2. Роль морального стимулирования в условиях аттестации рабочих мест // Аттестация рабочих мест и совершенствование хозяйственного механизма в вопросах использования основных фондов: Тездокл. Всесоюзной научной конференции: Днепропетровск, 1985 - 0,2 п.л. /в соавторстве, лично автора 0,1 п.л./

3. Человеческий фактор в современных производственных условиях // Социально-экономические аспекты активизации человеческого фактора: Тездокл. Всесоюзной научной конференции: Пенза, 1985 - 0,1 п.л.

4. Социально-экономические факторы в аттестации предприятия на примере ДКЗ // Выявление и использование внутрипроизводственных резервов промышленного производства на основе аттестации и рационализации рабочих мест. Днепропетровск: ДГУ, 1987 - 0,5 п.л. /в соавторстве, лично автора 0,3 п.л./

5. Совершенствование оплаты труда в условиях АРМ // Выявление и использование внутрипроизводственных резервов промышленного производства на основе аттестации и рационализации рабочих мест. Днепропетровск: ДГУ, 1987 - 0,4 п.л. /в соавторстве, лично автора 0,2 п.л./

6. Человеческий фактор в современных производственных отношениях // Интенсификация промышленного производства в условиях перехода на полный хозрасчет. Днепропетровск: ДГУ, 1989 - 0,3 п.л.

7. Использование социальных факторов роста производительности труда // Интенсификация промышленного

производства в условиях перехода на полный хозрасчет.
Днепропетровск: ДГУ, 1989 - 0,3 п.л. /в соавторстве, лично автора
0,1 п.л./

8. Социально-психологические факторы ускорения научно-
технического прогресса // Научно-технический прогресс и
повышение эффективности использования производственного и
научного потенциала в машиностроении: Тез. докл. - 3-я
республиканская научно-техническая конференция. - Харьков: 12-
13 ноября 1990. - 0,2 п.л. /в соавторстве, лично автора 0,1 п.л./

9. Развитие профессионально-квалификационной структуры
рабочих кадров в современных условиях // Повышение качества
управления производственными системами. Днепропетровск: ДГУ,
- 0,2 п.л.

10. Некоторые вопросы совершенствования профессионально-
квалификационной структуры рабочих кадров в условиях
перехода к рынку // Вестник ДГУ. Днепропетровск: 1994 - 0,3 п.л.

11. Некоторые критерии экономической эффективности
образования и подготовки квалифицированных рабочих кадров //
Повышение качества управления производственными системами.
Днепропетровск: ДГУ, 1995, - 0,3 п.л.

АННОТАЦИЯ

Федорова В.А. Обеспечение эффективного использования оборудования на основе повышения качества рабочей силы

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.02.03 "Управление, планирование и государственное регулирование экономики", Днепропетровский государственный университет, Днепропетровск, 1996.

Защищается рукопись диссертации и 11 научных работ, которые содержат теоретические положения и практические рекомендации по состоянию и использованию основных видов производственных ресурсов предприятий региона. Рекомендованы эффективные взаимосвязи и взаимозависимости для оптимизации использования оборудования и рабочей силы; разработаны методические рекомендации по обоснованию "бизнес-плана" и повышения эффективности производства.

Ключові слова:

Ефективність, обладнання, кваліфікація.

Fedorova V.A. An Evaluation of a Rational Increase of Specialists' Training Level and a Usage of Equipment in Conditions of a Transition to Market Economic Relations.

A thesis for searching an academic degree of a bachelor of economic science on the speciality 08.02.03 "Management, planning and state regulation of economics", Dnepropetrovsk State University, Dnepropetrovsk, 1996.

A manuscript of a thesis and 14 scientific works are defended. They include theoretical statement and practical recommendations as for condition and usage of industrial enterprise resources main types.

An efficient correlation and mutual dependence for labour resources and equipment usage optimization are recommended; systematic instructions as for "business-plan" basis and efficiency increase of production are worked out.

Key words:

Equipment, qualification, efficiency.

Тип. ДГУ 20г. 1058-100.

446520

AB 34.830

AB 34.830